

توجه به رأی یاد شده و مغایرت آشکار مصوبه معترضانه با ماده ۴ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و تبصره سه و ۶۲ قانون برنامه ۵ ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران و همچنین به سابقه ابطال چنین مصوباتی در هیأت عمومی دیوان عدالت اداری تقاضای اعمال ماده ۹۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری و رسیدگی خارج از نوبت و نهایتاً بر اساس بند یک ماده ۱۲ و ماده ۱۳ قانون دیوان عدالت اداری تقاضای ابطال مصوبه معترضانه را از تاریخ تصویب دارم."

۲- متن تعرفه های مورد اعتراض به شرح زیر است:

" الف: تعرفه شماره ۴ سال ۱۳۹۶ شورای اسلامی شهر خمین

ردیف	بهاء خدمات	ماخذ ونحوه محاسبه خدمات	منشاء قانونی	توضیحات
۱	هزینه آماده سازی	به ازاء هر متر مربع عرصه ۲۲۰/۰۰۰ ریال		الف: زمین‌های که فاقد بنا و به صورت عرصه می‌باشند: ۱- زمین‌های که توسط شهرداری تفکیک شده‌اند و در توافقنامه تفکیک عوارض آماده‌سازی به هر طریق مشخص گردیده براساس توافقنامه عمل گردد در غیراینصورت در زمان صدور پروانه ساخت قابل وصول می‌باشد. ۲- عوارض آماده‌سازی هنگام صدور پروانه ساخت دریافت می‌گردد. ۳- عوارض آماده‌سازی شامل زمین‌های که قبلاً عوارض آماده‌سازی پرداخت نموده‌اند با پروانه ساخت دارای اعتبار از نظر شهرسازی در اختیار دارند نمی‌گردد. ب: زمین‌هایی که در آنها بنا احداث گردیده: ۱- عوارض آماده‌سازی مواردی را شامل می‌گردد که ۱- پروانه ساخت و یا پایان کار دریافت ننموده باشند. ۲- عوارض آماده‌سازی زمان مراجعه به شهرداری تحت هر عنوان قابل وصول است. ۳- ساختمان‌هایی که نقل و انتقال شده‌اند را شامل نمی‌گردد. ۴- ساختمان‌هایی که جریمه و عوارض را پرداخت نموده‌اند را شامل نمی‌گردد. ضمناً مواردی که فقط جریمه را پرداخت نموده‌اند در صورتیکه مبلغی از عوارض را تحت عنوان تقسیط یا فیش واریزی پرداخت ننموده‌اند عوارض آماده‌سازی قابل وصول می‌باشد. ه- مواردی که اقدام به تجدید بنا می‌نمایند در صورتیکه بنای موجود دارای پروانه ساخت یا پایانکار و یا هرگونه استعلامی از شهرداری دریافت نموده باشند و یا قبلاً آماده‌سازی پرداخت نموده باشد را شامل نمی‌گردد.
	«خیابان‌ها، کوچه‌ها، میدان‌ها، پیاده روها و به طور کلی معابر سطح شهر که مورد استفاده عموم است در اجرای تبصره ۶ ماده ۹۶ ملک عمومی محسوب شده و در مالکیت شهرداری است و شهرداری طی سال‌های متمادی از طریق تملک، خرید اراضی، پرداخت حقوق و به ویژه هزینه‌های آماده‌سازی شامل "تسطیح، جدولگذاری، دفع آبهای سطحی، زیرسازی معابر، آسفالت و توسعه معابر هزینه‌های گزافی را متحمل می‌گردد به طوری که ارزش افزوده قابل توجهی در انجام خدمات ارائه شده برای املاک واقع در معابر ایجاد می‌شود، لذا به منظور تأمین بخشی از هزینه‌های خدمات آماده‌سازی در محدوده و حریم شهر، این بهای خدمات قابل وصول است.		بند ۲۶ ماده ۷۱ قانون شوراها	

ب: تعرفه شماره ۳ سال ۱۳۹۷ شورای اسلامی شهر خمین

شماره ۹۸۰۰۱۶۶

۱۳۹۹/۱۱/۲۷

بسمه تعالی

جناب آقای اکبرپور

رئیس هیأت‌مدیره و مدیرعامل محترم روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران

یک نسخه از رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه ۹۸۰۰۱۶۶ مورخ ۹۹۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۱۴۶۸ مورخ ۱۳۹۹/۱۰/۳۰ با موضوع: «ابطال تعرفه شماره ۴ سال ۱۳۹۶ شورای اسلامی شهر خمین درخصوص هزینه آماده‌سازی و تعرفه شماره ۳ سال ۱۳۹۷ شورای اسلامی شهر خمین» جهت درج در روزنامه رسمی به پیوست ارسال می‌گردد.

مدیرکل هیأت عمومی و هیأت‌های تخصصی دیوان

عدالت اداری - مهدی دربین

تاریخ دادنامه: ۱۳۹۹/۱۰/۳۰ شماره

دادنامه: ۱۴۶۸ شماره پرونده: ۹۸۰۰۱۶۶

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکي: آقای علی اصغر رضایی با وکالت آقای

علی اکبر رنجبر

موضوع شکایت و خواسته: ابطال ۱- تعرفه

شماره ۴ سال ۱۳۹۶ شورای اسلامی شهر خمین در خصوص هزینه آماده‌سازی

۲- تعرفه شماره ۳ سال ۱۳۹۷ شورای اسلامی شهر خمین در خصوص هزینه آماده‌سازی

گردشکار: ۱- شاکي به موجب دادخواستی ابطال

تعرفه شماره ۴ سال ۱۳۹۶ و تعرفه شماره ۳ سال ۱۳۹۷ در خصوص هزینه آماده‌سازی مصوب شورای

اسلامی شهر خمین را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

" ریاست محترم دیوان عدالت اداری

با سلام

به استناد دلایل ذیل ابطال مصوبات مورد

اعتراض را از تاریخ تصویب آنها خواستارم.

الف) مغایرت با قوانین و مقررات

مطابق با ماده ۴ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و تبصره ماده ۶۲ قانون

برنامه ۵ ساله پنجم توسعه، اخذ هرگونه مال، وجه، کالا و خدمات از شهروندان می‌باید با

تجویز قانونی باشد. اخذ وجه بابت هزینه

آماده‌سازی در هیچ جایی قانون تصریح نشده است و شهرداری بابت هزینه آماده‌سازی حق اخذ وجه از

شهروندان را ندارد، لذا این بند در خور ابطال

است.

ب) مغایرت با رأی هیأت عمومی دیوان عدالت

اداری (عدم رعایت ماده ۹۲)

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در بررسی

مصوبه شورای اسلامی سایر شهرها در باب عوارضی هزینه‌سازی نسبت به صدور رأی مبنی بر ابطال

مصوبات معترضانه اقدام نموده است که به عنوان مثال می‌توان به رأی ذیل اشاره نمود، دادنامه

هیأت عمومی به شماره ۱۱۵۱ - ۱۳۹۶/۱۱/۱۰ لذا با

۳- در پاسخ به شکایت مذکور، رئیس شورای اسلامی شهر خمین به موجب لایحه شماره ۹۸/۵۱۰ - ۱۳۹۸/۴/۱۹ اعلام کرده است که:

"خواسته شاکي محکوم به رد است. چرا که وفق قانون مطرح نشده است. ایشان ابتدا می بایست درخواست ابطال آئیننامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر مصوب ۱۳۸۷/۷/۷ هیأت وزیران را درخواست می نمود و سپس ابطال عوارض شورای اسلامی شهر خمین را. چرا که شورای اسلامی شهرها من جمله شهر خمین حسب آئیننامه اجرایی مذکور و طبق وظیفه ذاتی و قانونی خود (در بند ۱۶ قانون وظایف و اختیارات شوراهای اسلامی نیز به این موضوع اشاره شده است) و همچنین طبق سیاستهای دولت که از طریق وزارت کشور اعلام می شود تعرفه مورد تنازع را مصوب نموده اند. لازم به ذکر است همان گونه که قضات گرامی مستحضرنند مصوبه شورای شهر جهت تأیید توسط استانداری استان مرکزی (نماینده عالی دولت در استان) به وزارت کشور ارسال گردیده و مورد تأیید وزارت کشور و استانداری می باشد. اگر مصوبه مذکور مغایر با قانون بود استانداری و یا وزارت کشور آن را رد می کرد. با مذاقه در آئیننامه پیوست به صراحت به شورای اسلامی شهرها اجازه وضع عوارض داده شده است که وضع عوارض در ماده ۱ و ۷ این چنین بیان شده «شورای اسلامی شهر می توانند جهت تأمین تمام یا بخشی از هزینه های خدماتی، اداری و عمرانی عوارض وضع نمایند.» لذا با توجه به اینکه عوارض آماده سازی در زمره کارهای خدماتی و عمرانی محسوب می شود، وضع و اخذ عوارض با توجه به آییننامه فوق و مواد آن منع قانونی ندارد.

مواد ۳، ۴ و ۵ آئیننامه مذکور مجدداً به وضع عوارض توسط شورای اسلامی اشاره کرده اند و به نوعی مکمل مواد ۱ و ۷ آییننامه فوق هستند و اجازه وضع عوارض به کرات صادر شده است. در ماده ۱۲ آییننامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شورای اسلامی مصوب هیأت وزیران، شوراها را مکلف نموده که مصوبات مربوط به عوارض را جهت تأیید وزارت کشور به استانداریها ارسال نمایند که این مورد نیز توسط شورای اسلامی شهر خمین صورت گرفته و مورد تأیید وزارت کشور واقع گردیده که جهت اجرا به شورای اسلامی شهر و شهرداری ابلاغ شده است. وکیل شاکي به رأی شماره ۱۱۵۱ - ۱۳۹۶/۱۱/۱۰ صادره از هیأت عمومی دیوان عدالت اداری که صرفاً مختص شهر سرخه می باشد استناد کرده است. در این خصوص معروض می دارد که مصوبه شورای اسلامی شهر سرخه در خصوص بناهایی است که قبلاً احداث شده اند یعنی مصوبه به ما قبل تسری داده شده است. این در صورتی است که شاکي بعد از مصوبه شورای اسلامی شهر خمین ساخت و ساز را شروع کرده است. پس در این زمینه نمی توان به قاعده عطف به ما سبق نشدن استناد کرد و مصوبه شورای اسلامی شهر خمین به ما قبل خود تسری داده نشده است. در رأی مورد استناد شاکي هیچ اسمی از شورای اسلامی شهر خمین درج

ردیف	بهاء خدمات	ماخذ ونحوه محاسبه خدمات	منشاء قانونی	توضیحات
۱	هزینه آماده سازی	به ازاء هر متر مربع عرصه ۲۴۰/۰۰۰ ریال		الف: زمین های که فاقد بنا و به صورت عرصه می باشند: ۱- زمین های که توسط شهرداری تفکیک شده اند و در توافقنامه تفکیک عوارض آماده سازی به هر طریق مشخص گردیده براساس توافقنامه عمل گردد در غیراینصورت در زمان صدور پروانه ساخت قابل وصول می باشد. ۲- عوارض آماده سازی هنگام صدور پروانه ساخت دریافت می گردد. ۳- عوارض آماده سازی شامل زمین های که قبلاً عوارض آماده سازی پرداخت نموده اند با پروانه ساخت دارای اعتبار از نظر شهرداری در اختیار دارند نمی گردد. ب: زمین هایی که در آنها بنا احداث گردیده و یا بناهای موجود تخریب گردیده: ۱- عوارض آماده سازی مواردی را شامل می گردد که ۱- پروانه ساخت و یا پایانکار دریافت نموده باشند. ۲- عوارض آماده سازی زمان مراجعه به شهرداری تحت هر عنوان قابل وصول است. ۳- ساختمان هایی که جریمه و عوارض را پرداخت نموده اند در صورتیکه مدرک مثبت (فیش واریزی) تحت عنوان پرداخت عوارض آماده سازی در پرونده ملکی متقاضی رؤیت نگردد را نیز شامل می گردد. ۴- مواردی که اقدام به تجدید بنا می نمایند در صورتیکه بنای موجود دارای پروانه ساخت و یا پایانکار باشند و یا قبلاً آماده سازی پرداخت نموده باشد را شامل نمی گردد. ۵- بناهایی که در پرونده آنها مدارک و مستندات لازم در خصوص پروانه ساخت و فیش پرداخت عوارض آماده سازی وجود نداشته باشد و بنا به تشخیص کارشناس شهرداری قدمت ساخت آن قبل از تاریخ ۱۳۶۰/۱/۱ باشد نیاز به پرداخت عوارض آماده سازی ندارد و در صورت تخریب و نوسازی مشمول بند ۲ بخش الف می گردد و شهرداری در پاسخ استعلام به مالک اعلام نماید.
	«خیابان ها، کوچه ها، میدان ها، پیاده روها و به طور کلی معابر سطح شهر که مورد استفاده عموم است در اجرای تبصره ۶ ماده ۹۶ ملک عمومی محسوب شده و در مالکیت شهرداری است شهرداری طی سالهای متمادی از طریق تملک، خرید اراضی، پرداخت حقوق و به ویژه هزینه های آماده سازی شامل "تسطیح، جدولگذاری، دفع آبهای سطحی، زیرسازی معابر، آسفالت و توسعه معابر هزینه های گزافی را متحمل می گردد به طوری که ارزش افزوده قابل توجهی در انجام خدمات ارائه شده برای املاک واقع در معابر ایجاد می شود، لذا به منظور تأمین بخشی از هزینه های خدمات آماده سازی در محدوده و حریم شهر، این بهای خدمات قابل وصول است.		بند ۲۶ ماده ۷۱ قانون شوراها	

است، بنابراین اخذ وجه در سطح شهر تحت عنوان هزینه آماده‌سازی معابر و شوارع موضوع تعرفه شماره ۳ سال ۱۳۹۷ و تعرفه شماره ۴ سال ۱۳۹۶ شورای اسلامی شهر خمین مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات شورای اسلامی شهر است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری -
مجتبایم بهرامی

نشده است. پس نمی‌توان گفت اگر مصوبه یک شهر ابطال شده مصوبات کلیه شهرهای کشور ابطال می‌شوند. مگر در رأی به صراحت درج شود که این مورد در هیچکدام از آراء صادره از هیأت عمومی دیوان عدالت اداری قید نشده است. چرا که طبق نظریه مشورتی شماره ۸۹/۴۵ - ۱۳۸۹/۱۲/۷ صادره از کمیسیون مشورتی دیوان عدالت اداری که اعلام داشته (ابطال یک مصوبه از سوی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به معنای آن نیست که مصوبات مشابه نیز باطل است) نمی‌توان ابطال مصوبات را به یک شهر دیگر تسری داد نظریه مشورتی مذکور راه را هموار نموده و از تسری مصوبات ابطالی به شهرهای دیگر جلوگیری کرده است.

اگر آماده‌سازی از وظایف شهرداری است پس مالکین می‌بایست عوارض آن را پرداخت نمایند و نمی‌توانند مدعی باشند که مصوبه شورای شهر مغایر قانون است. چرا که خدمات به آنان ارائه گردیده و اگر آماده‌سازی بر عهده شهرداری نیست پس مالکان با هزینه شخصی خود آماده‌سازی را می‌بایست انجام دهند. آماده‌سازی از ابتدا تا انتها شامل چندین مرحله است (تسطیح، زیرسازی، آسفالت، جدول گذاری و ...) که انجام این موارد مستلزم پرداخت عوارض است و چنانچه پرداخت عوارض مشارکت مردم در این خصوص صورت نگیرد شهرداری به تنهایی قادر به ارائه خدمات مذکور که جزء خدمات اصلی است، نمی‌باشد. لذا نظر به موارد فوق و مورد تأیید واقع شدن مصوبه شورای شهر در استانداری و وزارت کشور و از همه مهمتر آن که آئین‌نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر مصوب ۱۳۸۷/۷/۷ هیأت وزیران ابطال نگردیده، رد شکایت شاکي مورد استدعاست."

۴- رسیدگی به موضوع از جمله مصادیق حکم ماده ۹۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ تشخیص نشد و پرونده در اجرای ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ به هیأت تخصصی شوراهای اسلامی دیوان عدالت اداری ارجاع شد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۹/۱۰/۳۰ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

طبق بند ۱ ماده ۵۵ قانون شهرداری، ایجاد خیابان‌ها، کوچه‌ها، میدان‌ها، باغ‌های عمومی و مجاری آب و توسعه معابر در حدود مقررات موضوع از وظایف شهرداری‌ها است و در قوانین موضوعه فقط در تبصره ۴ ماده واحده قانون تعیین وضعیت اراضی و املاک واقع در طرح‌های دولتی و شهرداری‌ها مصوب سال ۱۳۶۷ در هنگام تقاضای ورود به محدوده و استفاده از امکانات شهری، هزینه آماده‌سازی به عهده مالکین گذاشته شده